

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

קריאה מהנה!

תוכנית פדגוגית חינוכית לקידום השפה והאוריינות

בכיתות ד-ו

בבית הספר של החופש הגדול

"קִיץ פֵּלוּס"

תשפ"ו

המזכירות הפדגוגית, אגף שפות – הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

פיתוח והובלה של התוכנית: ד"ר לימור קולן, מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

פיתוח יחידות ההוראה:

ד"ר אפרת קוצר, מדריכה ארצית, הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית,
אגף שפות

אורית חמרי, מדריכה ארצית, הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית, אגף
שפות

שרון לוי, מדריכה ארצית, הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית, אגף שפות

עריכת לשון: רותם פייביש

קיץ תשפ"ו, 2026

קריאה מהנה! בבית הספר של הקיץ

הקדמה

התוכנית הפדגוגית לכיתות ד-ו מתמקדת בקריאה חווייתית של טקסטים מעולם השיח העיוני, במסגרת הוראה ולמידה בקבוצה קטנה. התוכנית עוצבה בהלימה מלאה ליעדים ולמאפייני הלמידה הייחודיים של בית הספר של החופש הגדול במסגרת התוכנית "קיץ פלוס". התוכנית מותאמת להוראה על בסיס יומיומי, ברצועת זמן בת שעה וחצי.

מטרות התוכנית

מטרת העל של התוכנית היא לטפח חווית קריאה שיתופית, מהנה ומשמעותית בימי הקיץ. מסע הקריאה המשותף ישמש מצע עשיר להרחבת ההון הלשוני והאורייני של התלמידים. התוכנית נועדה לקדם את **ההישגים בתחומי האוריינות הלשונית** ולשמור על רצף הלמידה האוריינית במהלך חופשת הקיץ.

מטרות התוכנית נחלקות לפי שני צירים פדגוגיים מרכזיים:

הציר הלשוני והאורייני: פיתוח כישורי האוריינות הלשונית

1. טיפוח שפה והון לשוני: הרחבת אוצר המילים ושימוש במבנים לשוניים עשירים מתוך ההקשר הטקסטואלי.
2. קידום מיומנויות הקריאה: ביסוס שטף הקריאה והעמקת ההבנה בממדי הבנה שונים.
3. פיתוח כישורי הבעה (בדיבור ובכתב): עידוד התלמידים להביע את עצמם, לנסח רעיונות ולכתוב בעקבות הקריאה.

הציר הקוגניטיבי והבין-תחומי: סקרנות וחשיבה

1. פיתוח החשיבה: עידוד התלמידים לשאול שאלות, להסיק מסקנות ולהשוות.
2. למידה בין-תחומית והרחבת ידע עולם: פיתוח סקרנות אינטלקטואלית ולמידה בתחומי תוכן מגוונים.

תכני התוכנית

התוכנית מתמקדת בקידום מיומנויות האוריינות הלשונית בצורה הוליסטית ואינטגרטיבית. במסגרתה, מוצעות לכל שכבת גיל שתי יחידות הוראה עשירות המעוגנות בהקשר תמטי. הטקסטים שהתלמידים יקראו מהווים מצע להרחבת ידע עולם ולקידום המיומנויות האורייניות. להלן מפרט התכנים וחומרי ההוראה והלמידה לפי שכבות הגיל:

כיתה	נושא	יחידות הוראה וחומרי למידה
ד	קפיצה לחלל ושטף קריאה	1. הנחיתה הראשונה על הירח – מדריך למורה, מצגת למורה, חוברת לתלמיד, משחקים 2. שיאים חדשים – מדריך למורה, מצגת למורה, חוברת לתלמיד, משחקים 3. סביבת "גמבה" לתרגול שטף קריאה – מסלול למידה אישי
ה	לנהוג בחוכמה	1. חוכמת הענווה – מדריך למורה, מצגת למורה, חוברת לתלמיד, משחקים 2. הטלפון חכם? – מדריך למורה, מצגת למורה, חוברת לתלמיד, משחקים
ו	אוריינות מדעית 'בין הפיזי לוורטואלי'	1. ניסויים עם נר – מדריך למורה, חוברת לתלמיד 2. הקרב על הפנאי – מדריך למורה, מצגת למורה, חוברת לתלמיד, משחקים

עקרונות פדגוגיים ודידקטיים

- השיעור יתנהל בקבוצה קטנה של עד 15 תלמידים כדי לאפשר יחס אישי ושיח מעמיק.
- התלמידים יקבלו עותק של הטקסט וחוברת פעילות אישית שבה תתועד הכתיבה.
- במרכז השיעור עומד הטקסט הנבחר. תיהלך הקריאה והלמידה נעשה בצורה חווייתית **בסגנון "חדר בריחה"** – הקריאה כהרפתקה.
- המהלך מתוכנן בקפידה ומלווה במצגת ייעודית שיש להקרין לתלמידים (לחלופין, אפשר גם להדפיס עותקים לכל זוג תלמידים).
- השיעור מבוסס על מודל ההוראה "מטקסט לשיעור", הכולל שלושה שלבים מרכזיים בתיהלך הלמידה: פעילות טרום-קריאה, קריאה דיאלוגית של הטקסט, ופעילויות מגוונות לקידום אוצר המילים, ההבנה והכתיבה.

מהלך ההוראה: מודל הוראה הוליסטי

מטרות הפעילות	תיאור הפעילות	השלב בתיהלך הלמידה
<ul style="list-style-type: none"> ✓ עירור הסקרנות האוריינית ✓ העלאת ידע קודם ✓ הרחבת ידע עולם ✓ למידת אוצר מילים רלוונטי 	<p>פעילות הטרמה המהווה "כרטיס כניסה" לטקסט.</p> <p>לדוגמה: משחק אוצר מילים, טקסטון קצר "הידעת?", שאלות מסוג מה אני יודע על... מה אני רוצה לדעת על...</p>	טרום-קריאה
<ul style="list-style-type: none"> ✓ הגברת העניין וההנעה (מוטיבציה) לקריאה ✓ מיקוד הקשב וההבנה ✓ פיתוח קריאה ביקורתית ✓ הגברת המכוונות העצמית בקריאה 	<p>קריאה פעילה, אינטראקטיבית ומנוטרת הבנה.</p> <p>הפעילות משלבת עצירות מובנות לשיח במליאה ובלמידת עמיתים, לצד תיעוד בחוברת הפעילויות.</p>	קריאה דיאלוגית של הטקסט
<ul style="list-style-type: none"> ✓ קידום הבנת הנקרא ✓ הרחבת אוצר מילים וידע לשוני ✓ התנסויות בהבעה בכתב כגון: כתיבת הסבר, דעה, משפטי השוואה, מיזוג מידע. ✓ הגברת חדוות הלמידה ✓ הגברת הפעלתנות בלמידה 	<p>מגוון פעילויות המותאמות להזדמנויות שהטקסט מזמן:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. שאלות לתיהלך ההבנה. 2. ארבע קטגוריות לשוניות (עם 3 פעילויות לכל קטגוריה). 3. משימות כתיבה לבחירה. 4. שילוב משחקים בלמידה: <ul style="list-style-type: none"> ▪ משחק מסלול עם שאלות הבנה ▪ משחק טריוויה ("מה השאלה") 	קידום מיומנויות בזיקה לטקסט

אופן ניהול השיעור

פתיחה במליאה: הצגת הנושא (ראו מצגת מלווה) והכוונת התלמידים לביצוע המשימות לפי המהלך המוצע.

חלוקת חומרים והטרמת החוויה: חלוקת חומרי הלמידה והסבר לתלמידים שהטקסט ילווה אותם לאורך מספר מפגשים, כאשר הלמידה תיעשה בסגנון "חדר בריחה" – **קריאה כהרפתקה**.
חלוקה לחברות: חלוקת התלמידים לזוגות או לשלושות (2-3 תלמידים) לפי הרכב חברתי נוח, נעים ומקדם.

בחירה בין מודלים פדגוגיים להוראה: מומלץ לנהל את השיעור במודל הפדגוגי "איתי ולידי".

1. אפשרות א' (הנחיה ישירה בקבוצה): המורה מנחה ומקיימת הוראה בקבוצה הקטנה, מובילה את הקריאה הדיאלוגית ומתווכת את המשימות. במקביל, התלמידים עובדים בלמידת עמיתים בחברות (בזוגות) באופן שיתופי, כאשר כל תלמיד ותלמידה מתעדים את התוצרים בחוברת האישית שלהם.

2. אפשרות ב' (תיווך וליווי החברות): הלמידה מתנהלת בעיקרה בלמידת עמיתים בחברות. המורה עוברת בין הקבוצות השונות ומלווה אותן בהתאם לצורך: בהנחיה מפורשת, בהקראה קולית, בהובלת השיח הדיאלוגי סביב הרעיונות בטקסט, או במתן משוב על השיח ועל הכתיבה (בהתאם למאפייני הלומדים ומשימות היחידה).

קריאה מהנה והצלחה רבה!

מצוות הפיתוח

מדריך למורה: הנחיתה הראשונה של אדם על הירח

יחידת הוראה זו מיועדת לכיתות ד, להוראה בקבוצה קטנה, במסגרת בית הספר של החופש הגדול – "קייץ פלוס".

במרכז הלמידה עומד הטקסט "הנחיתה הראשונה של אדם על הירח". הטקסט נלמד כחלק מיחידת הוראה מורכבת "קופצים לחלל" הכוללת שני טקסטים.

מאפייני הטקסט: כדאי להכיר את ההזדמנויות והאתגרים שהטקסט מזמן.

הטקסט "הנחיתה הראשונה של אדם על הירח" מאת אסף שטול-טראורינג (מתוך כתב העת לילדים "עיניים") הוא טקסט מידעי העוסק בסיפור היסטורי פוליטי, הנוגע גם בהיבטים הטכנולוגיים מדעיים הקשורים לנחיתה הראשונה של האדם על הירח.

להלן כמה מאפיינים בולטים של הטקסט:

תוכן ומבנה הטקסט: נושא החלל מזמן באופן טבעי דחיסות רעיונית גבוהה, הדורשת הבנה של תהליכים היסטוריים, פוליטיים, מדעיים וטכנולוגיים, ובנוסף הבנה של מושגים מופשטים. עבור תלמיד בכיתה ד', המושגים "המירוץ לכיבוש החלל" והתחרות בין "שתי המעצמות" (ברית המועצות וארצות הברית) הם מושגים היסטוריים חדשים ומופשטים. הטקסט מתווך זאת באמצעות דימוי מעולם הספורט – "יריית הפתיחה לתחרות אדירה".

בטקסט מתואר האסון של אפולו 1 שבו נהרגו שלושה אסטרונאוטים בשריפה. אזכור זה מעלה את הדחיסות הרגשית של הטקסט, אך תורם להבנת כובד המשקל של המשימה.

כדי להקל על העומס, הכותב משתמש בכינויים ויזואליים פשוטים המדברים אל דמיונם של הילדים: כדור הארץ מכונה "הכדור הכחול" (בגלל האוקיינוסים) והירח מכונה "הכדור האפור". כמו כן, רגעי הדרמה של אזילת הדלק והציטוט המוזהב ("יוסטון, הנשר נחת", "צעד קטן לאדם...") משמשים כעוגנים חווייתיים המקלים על זכירת המידע.

הטקסט בנוי מרצף פסקאות סיפוריות העוקבות אחר ציר הזמן ההיסטורי: משנת 1957 (שיגור ספוטניק), דרך 1961 (גגארין וקנדי), 1967 (אסון אפולו 1), יולי 1969 (הנחיתה עצמה), ועד לעתיד (המסע בשנות ה-30 של המאה ה-21). הלכידות המבנית נשענת על מילות זמן וניגוד בראשי הפסקות, המנחות את הקורא: "בארבעה באוקטובר 1957"; "בתחילה, ידה של ברית המועצות"; "אולם חודש לאחר מכן"; "בשישה עשר ביולי 1969..."; "שעות מספר לאחר מכן"; "גם כיום". המבנה מוביל את הקורא בדרך סיפורית לנקודות שיא דרמטיות.

אורך הטקסט: 596 מילים.

לשון הטקסט: לשון הטקסט חגיגית וספרותית, במידה מסוימת ומשלבת מילים וניבים מורכבים כגון: נקודת תפנית סמלית, יריית פתיחה, ידה הייתה על העליונה, הישג כביר, מכה צורבת, לא איבד את העשתונות. המשפטים ארוכים יחסית ומכילים פסוקיות זיקה ותנאי מורכבות (למשל: "ארצות הברית, שראתה בשיגור של 'ספוטניק 1' מכה צורבת למעמד שלה כמעצמה המובילה מאז תום מלחמת העולם השנייה"). יחד עם זאת, בטקסט מופיע ניקוד מסייע למילים לא מוכרות או לועזיות (למשל: תפנית, האנושות, לאטמוספירה, המעצמות, המזעור, קייפ קנאוורל), כמו גם ביאור מילים מובנה, אשר יחדיו מפחיתים עמימות ומניעים את התלמיד להפעיל אסטרטגיות הבנה עצמאיות.

הטקסט מהווה מצע נהדר להרחבת ידע עולם ואוצר מילים.

תיאור של יחידת ההוראה

יחידת ההוראה מציעה מעטפת למידה שלמה ומתהולכת: היא נפתחת בשלב הכנה לקראת הקריאה ("כרטיס כניסה" לטקסט), ממשיכה בקריאה פעילה ואינטראקטיבית, ומסתיימת בעיבוד מעמיק של ההבנה. מהלכי ההוראה מקדמים אוצר מילים, ידע לשוני ומיומנויות אורייניות בצורה משולבת, אינטגרטיבית וחוייתית.

חשוב לשמור על סדר הפעילויות ביחידה כפי שהן מופיעות בשקופית הפתיחה במצגת. במדריך למורה מפורטות ההנחיות ומוצעות תשובות מיטביות לכלל הפעילויות המופיעות ביחידה.

חומרי ההוראה והלמידה

יש להדפיס כמספר התלמידים	טקסט הנחיתה הראשונה של האדם על הירח
יש להדפיס כמספר התלמידים	חוברת לתלמיד
להצגה במליאה	מצגת "חדר בריחה"
יש להדפיס את לוח המשחק והכרטיסים	"מה השאלה" - משחק טריוויה קבוצתי <ul style="list-style-type: none"> ▪ לוח משחק ▪ 24 כרטיסי משחק
יש להדפיס את לוח המשחק והכרטיסים	משחק מסלול, הבנת הנקרא <ul style="list-style-type: none"> ▪ לוח מסלול (ארוך) ▪ לוח מסלול (קצר) ▪ כרטיסי משחק ▪ כרטיסי הפתעה - צד פנימי ▪ כרטיסי הפתעה - צד קדמי ▪ כרטיסי הפתעה - צד אחורי

מהלך השיעור

להלן מפרט המשימות, תשובות ומחווין לבדיקת המשימות:

חלק א': הטרמה – "כרטיס כניסה"

א. השאלה לתלמידים: הכותרת של הכתבה שמיד נקרא היא: "הנחיתה הראשונה של אדם על הירח - צעד קטן לאדם, קפיצה ענקית לאנושות". למה, לדעתכם הכותב מתכוון כשהוא אומר שצעד של אדם אחד, הוא "קפיצה ענקית" עבור כולם? כתבו את השערותיכם.

תשובה למורה: נצפה מהתלמידים לתשובות המעידות על פעולה משמעותית שעשה האדם, לכל האנשים בעולם, משום שהפעולה הביאה להישג גדול. למשל, לדעתי הכותב מתכוון לזה שהנחיתה על הירח לא הייתה רק הצלחה אישית של האדם, אלא משהו שכל העולם התרגש ממנו. יכול להיות שזה גם עזר לפתח מדע וטכנולוגיה ולהתקדם בעתיד.

ב. השאלה לתלמידים: מה אני יודע/מה ארצה לדעת.

השלימו את הטבלה הבאה (כתבו לפחות פרט אחד בכל עמודה).

תשובה למורה:

מה הייתי רוצה לגלות במסע שלנו היום?	מה אני כבר יודע/ת על הטיסות הראשונות לחלל ולירח?
-------------------------------------	--

<p>תשובות אפשריות עשויות להיות: איך הצליחו להגיע לירח בפעם הראשונה? מה הרגישו האסטרונאוטים שם? איך נראית הנחיתה על הירח? אילו קשיים היו להם בדרך לירח? מה אכלו על הירח? האם מתכננים לטוס לכוכבים אחרים?</p>	<p>תשובות אפשריות עשויות להיות: אני יודע שהיו אסטרונאוטים שטפו לחלל/ אני יודע שניל ארמסטרונג היה הראשון שדרך על הירח/ אני יודע שזה קרה לפני הרבה שנים וזה היה אירוע חשוב/ אני יודע שזה היה מסוכן וקשה להגיע לחלל.</p>
---	---

ג. חשיפה לאוצר מילים (התאמה)

השאלה לתלמידים: מתחו קו בין המונח (בירוק) להגדרה המתאימה (בכחול).
תשובה למורה:

מונחים:	הגדרות:
<ol style="list-style-type: none"> 1. נְקִידַת תְּפִינִית 2. מְבַעַד 3. הַשֵּׁג כְּבִיר 4. אִיבֵד עֶשְׂתוֹנוֹת 	<ol style="list-style-type: none"> א. דרך, מתוך ב. התקשה לפעול בצורה רגועה ובשליטה ג. אירוע שמשנה את כיוון הדברים, שינוי משמעותי ד. הצלחה עצומה, גדולה מאוד

חלק ב': קריאה דיאלוגית של הטקסט

יודת עצירה – משימת עיבוד (מיון והבחנה)

השאלה לתלמידים:

משימת מיון (גררו ושחררו / מתחו קו):

תשובה למורה:	התיבות:
<ol style="list-style-type: none"> 1. שיגרה את הלוויין הראשון לחלל (ספוטניק 1). 2. הרגישה שמעמדה כמעצמה נפגע וקיבלה "מכה צורבת". 3. הובילה את העולם מאז מלחמת העולם השנייה. 	<ul style="list-style-type: none"> • ברית המועצות • ארצות הברית

יודת עצירה – משימת עיבוד (פירוק והרכבת מושגים)

השאלה לתלמידים: השלימו:

תשובה למורה:

- א. "אסטרו" (כוכב) + "נאוטיליס" (מלח) = אסטרונאוט
- ב. "קוסמוס" (יקום) + טייס חלל = קוסמונאוט

יודת עצירה – משימת עיבוד (תרשים זרימה)

השאלה לתלמידים:

המזכירות הפדגוגית, אגף שפות – הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

סדרו את השלבים של מסע החללית "אפולו 11" לפי סדר התרחשותם (מ-1 עד 4):

תשובה למורה:

1. החללית ממשיכה בדרכה לעבר הירח ("הכדור האפור").
2. החללית שוגרה לחלל מבסיס קייפ קנאוורל על גבי טיל.
3. רכב הנחיתה ("הנשר") מתנתק מתא הפיקוד.
4. החללית מקיפה את כדור הארץ ("הכדור הכחול").

ודת עצירה – משימת עיבוד (סיבה ותוצאה)

קראו את הפסקה המתארת את רגעי הנחיתה והשלימו את המשפטים:

הבעיה (סיבה): האסטרונוטים התקשו למצוא אתר לנחיתה, ולכן **הדלק** החל לאזול.

הפעולה: ניל ארמסטרונג לא איבד **עשתונות**.

התוצאה: ארמסטרונג הודיע: "יוסטון, כאן בסיס השלווה, **הנשר נחת**".

חלק ג': הבנת הטקסט

אסופת שאלות בממדי הבנה שונים

שאלה	ממד הבנה	סוג שאלה	תשובה נכונה / תוכן מפתח תשובה
1	איתור מידע	פתוחה	שם הלוויין הוא ספוטניק 1, והמדינה היא ברית המועצות.
2	איתור מידע	רב ברירה	(ב) באפריל 1961.
3	איתור מידע	רב ברירה	(ג) שלושה אסטרונוטים.
4	איתור מידע	פתוחה	יוג'ין סרנן והריסון שמיט.
5	איתור מידע	רב ברירה	(ג) אל תחנת החלל הבין-לאומית המקיפה את כדור הארץ.
6	היסק	רב ברירה	(ב) ברית המועצות הובילה וניצחה את ארצות הברית בתחרות לחלל.

המזכירות הפדגוגית, אגף שפות – הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

שאלה	ממד הבנה	סוג שאלה	תשובה נכונה / תוכן מפתח תשובה
7	היסק	פתוחה	מכיוון שזו הייתה "משימת ההכנה האחרונה" של התכנית. מטרתה של המשימה הייתה רק לבדוק את המסלול לפני הנחיתה האמיתית.
8	היסק	רב ברירה	(ב) משום שהנשר הוא הציפור הלאומית של ארצות הברית, והוא סמל לגאווה, כוח ומעוף.
9	היסק	פתוחה	טייס ניסוי צריך יכולות כמו קור רוח, שליטה עצמית ("לא איבד עשתונות"), אומץ, מהירות תגובה ויכולת לפתור בעיות תחת לחץ.
10	היסק	רב ברירה	(ג) מבנה כרונולוגי (ארגון האירועים לפי סדר הזמנים שבהם קרו בהיסטוריה).
11	פרשנות ואינטגרציה	רב ברירה	(ב) חקר החלל הוא הישג אדיר שהושג בזכות תחרות, חלומות ומאמץ אנושי אדיר.
12	פרשנות ואינטגרציה	פתוחה	הצעד הפיזי היה קטן, אך המשמעות שלו היא הישג טכנולוגי והיסטורי פורץ דרך שמראה שאין גבול ליכולות האנושיות.
13	פרשנות ואינטגרציה	רב ברירה	(ג) המסע לירח התחיל מתוך יריבות בין מדינות, אך הפך בסוף להישג מאחד ששייך לכלל בני האדם.
14	הערכה וביקורת	רב ברירה	(ב) כדי להראות שהדרך להישגים היסטוריים רצופה סכנות, קשיים והקרבה.
15	הערכה וביקורת	רב ברירה	(ג) למסור מידע היסטורי ולתאר את הדרך המרתקת שעברה האנושות עד לנחיתה על הירח.
16	הערכה וביקורת	פתוחה (גיבוש עמדה)	קריטריונים להערכת תשובת התלמיד: 1. הבעת עמדה ברורה: הבעת עמדה מפורשת (בעד שליחת בני אדם או בעד שליחת רובוטים בלבד). 2. נימוק לוגי: הצגת סיבה הגיונית שמסבירה את העמדה. למשל: בעד רובוטים - כדי לא לסכן חיי אדם, משום

שאלה	ממד הבנה	סוג שאלה	תשובה נכונה / תוכן מפתח תשובה
			<p>שרובוטים יכולים לשרוד תנאים קיצוניים; בעד בני אדם - כי האדם סקרן וחכם ויכול לקבל החלטות בשטח טוב יותר מרובוט, וזה נותן השראה לאנושות.</p> <p>3. ניסוח והבעה: כתיבה במשפטים שלמים, עם מילות קישור לנימוק (מצד אחד.. מצד שני.. משום ש...).</p> <p>דוגמה לתשובה מלאה (תשובת מופת): לדעתי, עדיף לשלוח רק רובוטים לחלל. כפי שקראנו בכתבה, הטיסות לחלל מאוד מסוכנות, ולעיתים במהלכן נהרגו אסטרונאוטים. היום הטכנולוגיה מאוד מתקדמת ורובוטים יכולים לצלם ולאסוף מידע מבלי לסכן חיי אדם.</p> <p>דוגמה נוספת לתשובה מלאה (תשובת מופת): לדעתי, חשוב להמשיך לשלוח בני אדם לחלל. למרות הסכנה, לרובוט אין רגשות ואין לו את היכולת להתרגש ולומר משפטים היסטוריים. בני אדם יכולים לפתור תקלות לא צפויות בזמן אמת, וזה נותן תקווה לכל האנושות.</p>

חלק ד': פינת הלשון

מס' שאלה	קטגוריה	תשובה נכונה (סעיף ותוכן)
שימוש בסימני פיסוק		
1	שימוש בסימני פיסוק	(ב) כדי לציין שזהו שם פרטי של לווין או חללית.
2	שימוש בסימני פיסוק	(ג) להציג דוגמה או פירוט למה שנאמר לפני כן.
3	שימוש בסימני פיסוק	(א) מכיוון שזהו ציטוט מדויק מילה-במילה של דברים שמישהו אמר.
מאזכרים - למי מתכוונים?		
4	מאזכרים – למי מתכוונים?	(ב) לארבעה באוקטובר 1957.
5	מאזכרים – למי מתכוונים?	(א) לארצות הברית.

מס' שאלר	קטגוריה	תשובה נכונה (סעיף ותוכן)
6	מאזכרים – למי מתכוונים?	ד) לתכנית "אפולו".
מילות קישור		
7	מילות קישור	ג) לְאַחַר מִכֵּן...
8	מילות קישור	ב) קשר של ניגוד (החלק השני מנוגד או מפתיע ביחס לחלק הראשון).
9	מילות קישור	א) אולם.
שורשים ומשפחות מילים		
10	שורשים ומשפחות מילים	ג) ע.צ.מ
11	שורשים ומשפחות מילים	ב) פרצוף
12	שורשים ומשפחות מילים	ב) גירוש

חלק ה': רגע, כותבים...

משימה 1 (כתיבת רפלקציה אישית)

יומן מסע אישי (רפלקציה)

קראנו על אירועים דרמטיים: התחרות בין המעצמות, האסון של "אפולו 1" והרגע המותח שבו הדלק כמעט נגמר לפני הנחיתה של ארמסטרונג. חישבו על חוויית הקריאה שלכם: איזה פרט או אירוע מתוך הכתבה הכי הפתיע, ריגש או עניין אתכם? כתבו קטע קצר (4-5 משפטים) ליומן המסע שלכם:

- ספרו בקצרה על האירוע שבחרתם מתוך הטקסט.
- שתפו: אילו מחשבות או רגשות עורר בכם האירוע הזה?
- **הסבירו ונמקו:** מדוע בחרתם דווקא ברגע הזה? מה הוא לימד אתכם על בני האדם?

תשובה לדוגמה:

ביומן המסע שלי בחרתי לכתוב על הרגע שבו כמעט נגמר הדלק לפני הנחיתה של ארמסטרונג על הירח. זה היה רגע מאוד מותח כי היה סיכוי שהם לא יצליחו לנחות. הרגשתי לחץ והתרגשות, כי חשבתי מה היה קורה אם הם היו נכשלים. בחרתי ברגע הזה כי הוא הראה כמה אמיצים היו האסטרונאוטים במצב הזה. למדתי שבני אדם יכולים להתמודד עם פחד ולהצליח גם ברגעים הכי מסוכנים.

מחונן לבדיקה עצמית: סמנו V ✓

- [ ] בחרתי ותיארתי אירוע ספציפי מתוך הכתבה על חקר החלל.
- [ ] שיתפתי ברגש אישי שלי או במחשבה שעלתה בי במהלך הקריאה.
- [ ] הסברתי ונימקתי את הבחירה שלי בעזרת מילות סיבה (למשל: בגלל ש..., מפני ש..., כיוון ש...).
- [ ] כתבתי משפטים שלמים וברורים והקפדתי על סימני פיסוק.

משימה 2 (כתיבת דעה): מסר לעתיד

בסוף הכתבה מצוין שכיום רוב תוכניות החלל שולחות רובוטים (משימות בלתי מאוישות), אך יש המדברים על חזון עתידי - לשלוח בני אדם אל כוכב מאדים! לדעתכם, האם בני האדם צריכים להמשיך להסתכן ולטוס בעצמם לכוכבים רחוקים, או שעדיף להשאיר את העבודה הקשה לרובוטים וללוחיינים? כתבו קטע דעה קצר (4-5 משפטים) למפקדת הזמן:

- הציגו את דעתכם הברורה (בעד טיסות של בני אדם או נגדן).
- כתבו לפחות נימוק אחד מבוסס, התומך בדעתכם (היעזרו במה שלמדתם בכתבה על הסכנות, כמו ב"אפולו 1", או על ההישגים הגדולים).

תשובה לדוגמה:

אני חושב שצריך להמשיך לשלוח בני אדם לחלל ולכוכבים רחוקים. נכון שזה מסוכן, כמו שקרה באסון של "אפולו 1", אבל בני אדם יכולים לקבל החלטות ולהתמודד עם מצבים לא צפויים יותר טוב מרובוטים. בנוסף, ההישג של הנחיתה על הירח הראה עד כמה בני אדם יכולים להתקדם ולהצליח. לדעתי, אם נמשיך לנסות, נוכל לגלות דברים חדשים ולעזור לאנושות להתפתח.

מחונן לבדיקה עצמית (סמנו V):

- [ ] פתחתי את הקטע בהצגת דעתי האישית (אני חושב/ת ש..., לדעתי...).
- [ ] כתבתי נימוק אחד לפחות שמסביר את דעתי בצורה משכנעת.
- [ ] התבססתי על דברים שלמדתי בכתבה (הישגים או סכנות).
- [ ] השתמשתי במילות קישור מתאימות (לכן, לעומת זאת, מצד אחד).

משימה 3 (כתיבה בחברותא - זוגות): הדו"ח המשותף

התחלקו לזוגות (סוכן א' וסוכן ב'). יחד, עליכם לנסח מכתב דיווח רשמי למפקדת הזמן, המסכם את שני צידי המטבע של תכנית "אפולו".

- **סוכן א':** יכתוב את פסקת הפתיחה, ויסכם בקצרה **מדוע** החליטה ארצות הברית להגיע לירח (התחרות מול ברית המועצות לאחר שיגור "ספוטניק").
- **סוכן ב':** יכתוב את פסקת הסיום, ובה יתאר את רגע השיא: הנחיתה עצמה והמשפט המפורסם שאמר ארמסטרונג כשהניח את כף רגלו על הירח.
- **יחד:** חברו את שני החלקים למכתב אחד, הוסיפו משפט קישור ביניהם, ואל תשכחו לחתום עליו יחד כ"צוות משמר הזמן"!

תשובה לדוגמה:

למפקדת הזמן שלום,

ארצות הברית החליטה להגיע לירח בגלל התחרות מול ברית המועצות, אחרי שהיא שיגרה את הלוויין הראשון "ספוטניק". האמריקאים רצו להוכיח שגם הם יכולים להוביל בתחום החלל ולהגיע להישג גדול יותר.

לאחר שנים של השקעה ומאמץ, הגיע הרגע הגדול של המשימה. רגע השיא היה כאשר ניל ארמסטרונג נחת על הירח ודרך עליו בפעם הראשונה. כשהוא עשה זאת, הוא אמר את המשפט המפורסם: "זהו צעד קטן לאדם, קפיצה ענקית לאנושות", והפך את הרגע הזה להיסטורי עבור כל העולם.

בברכה,

צוות משמר הזמן

מחונן לבדיקה עצמית: סמנו V

- [ ] המכתב כולל פסקת פתיחה על ה"מירוץ לחלל" (סוכן א') ופסקת סיום על הנחיתה (סוכן ב').
- [ ] שילבנו במכתב פרטים היסטוריים מדויקים מתוך הכתבה.
- [ ] קראנו יחד את המכתב השלם ויידאנו שהחיבור בין הפסקאות הגיוני וזורם (הוספנו מילת קישור, במידת הצורך).
- [ ] חתמנו את שמנו בסוף המכתב